2024/2994

4.12.2024 г.

ДИРЕКТИВА (ЕС) 2024/2994 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 27 ноември 2024 година

за изменение на директиви 2009/65/ЕО, 2013/36/ЕС и (ЕС) 2019/2034 по отношение на третирането на риска от концентрация, произтичащ от експозициите към централни контрагенти, и на риска от контрагента при сделките с деривати, преминаващи централен клиринг

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 53, параграф 1 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейската централна банка ([1]),

в съответствие с обикновената законодателна процедура ([2]),

като имат предвид, че:

(1) С цел да се осигури съгласуваност с Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета ([3]) и с оглед на подходящото функциониране на вътрешния пазар, в Директива 2009/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([4]) е необходимо да се определи единен набор от правила за управление на риска от контрагента при сключваните от предприятията за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа (ПКИПЦК) сделки с деривати, на които лицензиран или признат по реда на посочения регламент централен контрагент (ЦК) е извършил клиринг. Директива 2009/65/ЕО налага регулаторни ограничения с оглед на риска от контрагента само за извънборсовите сделки с деривати, независимо от това дали дериватите са преминали централен клиринг. Споразуменията за централен клиринг намаляват риска от контрагента при договорите за деривати, поради което, при определянето на приложимите ограничения с оглед на риска от контрагента, е необходимо да се вземе предвид дали лицензиран или признат в съответствие с Регламент (ЕС) № 648/2012 ЦК е извършил централен клиринг на дадения дериват и да се установят равнопоставени условия на конкуренция между борсово и извънборсово търгуваните деривати. За регулаторни цели и с оглед на нормативната съгласуваност е необходимо също така да се премахнат ограниченията с оглед на риска от контрагента само когато контрагентите използват ЦК, които са лицензирани или признати по реда на Регламент (ЕС) № 648/2012 да предоставят клирингови услуги на клирингови членове и техните клиенти.

(2) За да се допринесе за постигането на целите на съюза на капиталовите пазари, с оглед на ефективното използване на ЦК е необходимо да се преодолеят някои пречки в Директива 2009/65/ЕО пред използването на централен клиринг и да се предоставят разяснения в директиви 2013/36/ЕС ([5]) и (ЕС) 2019/2034 ([6]) на Европейския парламент и на Съвета. Прекомерната зависимост на финансовата система на Съюза от системно значими ЦК (ЦК от ниво 2) от трети държави би могла да породи риск за финансовата стабилност, който трябва да бъде подходящо управляван. За осигуряването на финансова стабилност в Съюза и за адекватно ограничаване на потенциалния риск от верижна реакция във финансовата система на Съюза е необходимо да се предвидят подходящи мерки за улесняване на установяването, управлението и наблюдението на риска от концентрация, произтичащ от експозиции към ЦК. В този контекст директиви 2013/36/ЕС и (ЕС) 2019/2034 следва да бъдат изменени, за да се насърчат институциите

([1]) ОВ C 204, 12.6.2023 г., стр. 3.
([2]) Позиция на Европейския парламент от 24 април 2024 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от 19 ноември 2024 г.
([3]) Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на транзакции (ОВ L 201, 27.7.2012 г., стр. 1).
([4]) Директива 2009/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби относно предприятията за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа (ПКИПЦК) (ОВ L 302, 17.11.2009 г., стр. 32).
([5]) Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на Директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО (ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 338).
([6]) Директива (ЕС) 2019/2034 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2019 г. относно пруденциалния надзор върху инвестиционните посредници и за изменение на директиви 2002/87/ЕО, 2009/65/ЕО, 2011/61/ЕС, 2013/36/ЕС, 2014/59/ЕС и 2014/65/ЕС (ОВ L 314, 5.12.2019 г., стр. 64).

и инвестиционните посредници да предприемат необходимите действия, за да съобразят своите модели на стопанска дейност с въведените с измененията на Регламент (ЕС) № 648/2012 нови изисквания за клиринг, съдържащи се в Регламент (ЕС) 2024/2987 на Европейския парламент и на Съвета ([7]) и да подобрят цялостния начин, по който управляват риска, като при това се вземат също така предвид естеството, обхватът и сложността на пазарната им дейност. Въпреки че компетентните органи вече разполагат с цялостен набор от надзорни мерки и правомощия за отстраняване на недостатъци в практиките по управление на риска на институциите и инвестиционните посредници, включително изискването за допълнителен капитал за рискове, които не са обхванати или не са адекватно покрити от действащите капиталови изисквания, този набор от надзорни мерки и правомощия следва да бъде подсилен с допълнителни, по-специфични инструменти и правомощия по стълб 2 в контекста на прекомерен риск от концентрация, произтичащ от експозициите към ЦК.

(3) Доколкото целите на настоящата директива, а именно подходящо наблюдаване и ограничаване от страна на кредитните институции, инвестиционните посредници и компетентните за тях органи на риска от концентрация, произтичащ от експозициите към ЦК от ниво 2, които предлагат услуги от съществено системно значение, както и премахване на ограниченията с оглед на риска от контрагента за сделките с деривати, на които лицензиран или признат по реда на Регламент (ЕС) № 648/2012 ЦК е извършил централен клиринг, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, а поради обхвата и последиците от действието могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тези цели.

(4) Поради това директиви 2009/65/ЕО, 2013/36/ЕС и (ЕС) 2019/2034 следва да бъдат съответно изменени,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Изменения на Директива 2009/65/ЕО

Директива 2009/65/ЕО се изменя, както следва:

1) В член 2, параграф 1 се добавя следната буква:

„ф) „централен контрагент“ или „ЦК“ означава ЦК по смисъла на член 2, точка 1 от Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета (*).

(*) Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на транзакции (ОВ L 201, 27.7.2012 г., стр. 1).“

2) Член 52 се изменя, както следва:

а) в параграф 1, втора алинея уводният текст се заменя със следното:

„Рисковата експозиция към контрагент на ПКИПЦК по сделка с деривати, която не е преминала през централен клиринг при лицензиран в съответствие с член 14 от Регламент (ЕС) № 648/2012 или признат в съответствие с член 25 от същия регламент ЦК, не надвишава:“;

б) параграф 2 се изменя, както следва:

i) първа алинея се заменя със следното:

([7]) Регламент (ЕС) 2024/2987 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2024 г. за изменение на регламенти (ЕС) № 648/2012, (ЕС) № 575/2013 и (ЕС) 2017/1131 по отношение на мерките за ограничаване на прекомерните експозиции към централни контрагенти от трети държави и за подобряване на ефективността на клиринговите пазари на Съюза (ОВ L, 2024/2987, 4.12.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2987/oj).

„Държавите членки могат да завишат ограничението от 5 %, предвидено в параграф 1, първа алинея, най-много до 10 %. Ако направят това обаче, общата стойност на прехвърлимите ценни книжа и на инструментите на паричния пазар, които ПКИПЦК държи при емитентите, във всеки от които е инвестирало над 5 % от активите си, не трябва да надхвърля 40 % от стойността на активите му. Това ограничение не се прилага за депозитите в подлежащи на пруденциален надзор финансови институции, нито за сделките с деривати с тези институции.“;

ii) във втора алинея буква в) се заменя със следното:

„в) експозиции по предприети с този субект сделки с деривати, които не преминават през централен клиринг при лицензиран в съответствие с член 14 от Регламент (ЕС) № 648/2012 или признат в съответствие с член 25 от същия регламент ЦК.“

Член 2

Изменения на Директива 2013/36/ЕС

Директива 2013/36/ЕС се изменя, както следва:

1) В член 74, параграф 1 буква б) се заменя със следното:

„б) ефективни процеси за установяване, управление, наблюдение и докладване на рисковете, включително краткосрочни, средносрочни и дългосрочни ЕСУ рискове и произтичащия от експозициите към централни контрагенти риск от концентрация, на които са — или могат да бъдат — изложени, като се вземат предвид условията, установени по член 7а от Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета (*);

(*) Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на транзакции (ОВ L 201, 27.7.2012 г., стр. 1).“

2) В член 76, параграф 2 се добавя следната алинея:

„Държавите членки задължават ръководния орган да изготви специални планове и количествено измерими цели в съответствие с изискванията, установени в член 7а от Регламент (ЕС) № 648/2012, с цел да може да наблюдава и управлява риска от концентрация, произтичащ от експозициите към централни контрагенти, предлагащи услуги от съществено системно значение за Съюза или за една или повече от неговите държави членки.“

3) В член 81 се добавя следният параграф:

„Компетентните органи оценяват и наблюдават начина, по който институциите управляват риска от концентрация, произтичащ от експозиции към централни контрагенти, включително изготвените в изпълнение на член 76, параграф 2, пета алинея от настоящата директива планове, а също така и постигнатия от тях напредък по съобразяване на моделите си на стопанска дейност с изискванията, установени в член 7а от Регламент (ЕС) № 648/2012.“

4) В член 100 се добавя следният параграф:

„5. ЕБО, в сътрудничество с ЕОЦКП, изготвя в съответствие с член 16 от Регламент (ЕС) № 1093/2010 насоки с цел определяне на съгласувана методика за включване на риска от концентрация, произтичащ от експозициите към централни контрагенти, в провежданите надзорни стрес тестове.

До 25 юни 2026 г. ЕБО изготвя насоките, посочени в първа алинея от настоящия параграф.“

5) В член 104, параграф 1 се добавя следната буква:

„о) да изискат от дадена институция, когато компетентният орган счита, че е налице прекомерен риск от концентрация, произтичащ от експозициите към централен контрагент, да намали експозициите си към този централен контрагент или да преразпредели експозициите по клиринговите си сметки в съответствие с член 7а от Регламент (ЕС) № 648/2012.“

Член 3

Изменения на Директива (ЕС) 2019/2034

Директива (ЕС) 2019/2034 се изменя, както следва:

1) В член 3, параграф 1 се добавят следните точки:

„(34) „централен контрагент“ или „ЦК“ означава ЦК съгласно определението в член 2, точка 1 от Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета (*);

(35) „квалифициран централен контрагент“ или „КЦК“ означава „квалифициран централен контрагент“ или „КЦК“ съгласно определението в член 4, параграф 1, точка 88 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

(*) Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на транзакции (ОВ L 201, 27.7.2012 г., стр. 1).“

2) В член 26, параграф 1 буква б) се заменя със следното:

„б) ефективни процеси за установяване, управление, наблюдение и докладване на рисковете, включително на произтичащия от експозициите им към централни контрагенти риск от концентрация, на които са — или могат да бъдат — изложени инвестиционните посредници или които те пораждат за други субекти, като се вземат предвид условията, установени в член 7а от Регламент (ЕС) № 648/2012;“.

3) Член 29, параграф 1 се изменя, както следва:

а) добавя се следната буква:

„д) съществените източници и последици от риска от концентрация, произтичащ от експозициите им към централни контрагенти, и всяко съществено въздействие върху собствените средства.“;

б) след пета алинея се вмъква следната алинея:

„За целите на първа алинея, буква д) държавите членки задължават ръководния орган да изготви специални планове и количествено измерими цели в съответствие с изискванията, установени в член 7а от Регламент (ЕС) № 648/2012, с цел да може да наблюдава и управлява риска от концентрация, произтичащ от експозициите към централни контрагенти, предлагащи услуги от съществено системно значение за Съюза или за една или повече от неговите държави членки.“

4) В член 36, параграф 1 се добавя следната алинея:

„За целите на първа алинея, буква а) компетентните органи оценяват и наблюдават начина, по който инвестиционните посредници управляват риска от концентрация, произтичащ от експозициите им към централни контрагенти, включително изготвените в изпълнение на член 29, параграф 1 от настоящата директива планове, а също така и постигнатия от тях напредък по съобразяване на моделите си на стопанска дейност с изискванията, установени в член 7а от Регламент (ЕС) № 648/2012.“

5) Член 39, параграф 2 се изменя, както следва:

а) уводният текст се заменя със следното:

„За целите на член 29, член 36, член 37, параграф 3 и член 38 от настоящата директива и за целите на прилагането на Регламент (ЕС) 2019/2033 компетентните органи разполагат най-малко със следните правомощия:“;

б) добавя се следната буква:

„н) да изискат от инвестиционните посредници да намалят експозициите си към даден централен контрагент или да преразпределят експозициите по клиринговите си сметки в съответствие с член 7а от Регламент (ЕС) № 648/2012, ако сметнат, че е налице прекомерен риск от концентрация, произтичащ от експозиции към този централен контрагент.“.

Член 4

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, най-късно до 25 юни 2026 г. Те незабавно информират Комисията за това.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условията и редът на позоваване се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 5

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 6

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в Страсбург на 27 ноември 2024 година.

За Европейския парламент	*За Съвета*
Председател	*Председател*
R. METSOLA	BÓKA J.